

Sprawozdanie z wystawy „Sztuka DC. Świt superbohaterów” (Łódź, 09.11.2019)

Anna KUCHTA , Renata IWICKA

W dniach 27.09.2019–02.02.2020 w zabytkowej Hali Maszyn Łódzkiego EC1 można było – po raz pierwszy w Polsce – oglądać wystawę „Sztuka DC. Świt superbohaterów”, będącą wspólną inicjatywą Art Ludique – Le Musée, Warner Bros i DC Entertainment. Łódź jest czwartym miejscem na świecie (wcześniej były to Paryż, Londyn i Abu Dhabi), w którym fani superbohaterów i uniwersum DC mogli zobaczyć z bliska oryginalne plansze komiksowe, szkice koncepcyjne i artefakty pochodzące z filmowych ekranizacji przygód bohaterów DC Comics (Kwiatkowski 2019). Wystawa „Sztuka DC. Świt superbohaterów” jest syntezą wielowątkowego i uobecnionego w różnych mediach świata bohaterów DC.

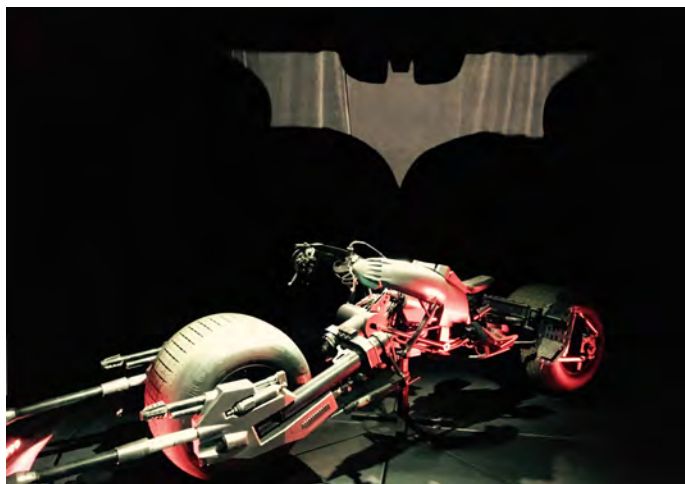
Układ wystawy – zajmującej w sumie ponad 1000 m² (Ec1 Łódź 2019) – sprawia, że zwiedzający wchodzą w świat Batmana i Supermana przez ścieżkę „sentymalną”, przedstawiającą kolejno okładki i przykładowe strony z komiksów DC, które ukazały się na przestrzeni osiemdziesięciu lat – zaczynając od pierwszego wydania Supermana z roku 1938 (pierwszy raz z postacią Supermana czytelnicy mogli spotkać się na kartach „Action Comics” nr 1). Układ ten pozwala prześledzić zmieniającą się estetykę komiksu i zarazem pokazuje, w jaki sposób kluczowe postaci należące do Warner Media ewoluowały w czasie i w jaki sposób przez prawie sto lat DC Comics kształtowało nasze wyobrażenia o superbohaterach.

Rysunek 1. Zdjęcie przedstawia plansze komiksowe i grafiki koncepcyjne. Autor: Anna Kuchta

W centralnej części wystawy twórcy zaprezentowali oryginalne kostiumy z filmów (te, które nosili choćby Christopher Reeve, wcielający się w rolę Supermana w ekranizacji z 1978 roku, reż. Richard Donner, Lynda Carter jako Wonder Woman w produkcji z lat 70. czy Christian Bale, odtwórca roli Batmana w trylogii *Mroczny rycerz*, 2005–2012, reż. Christopher Nolan) oraz grafiki koncepcyjne czy szkice, które były inspiracją do ich powstania. Możliwość obcowania z oryginalnymi rekwizytami z filmów (oprócz kostiumów zobaczyć można choćby model *batmobila* wykorzystanego w filmie *Batman: Początek* [*Batman Begins*, 2005]) i motocykl tytułowego bohatera z *Mrocznego Rycerza* [*The Dark Knight*, 2008]) jest niewątpliwie ważnym przeżyciem dla fanów świata DC. Osoby, które interesują się grafiką i sztuką tworzenia komiksu, mogły dokładnie przyrzeć się zgromadzonym na wystawie pracom znanych autorów (m. in. Franka Millera, Boba Kane’a – twórcy postaci Batmana – czy Jima Lee), których w sumie jest ponad 150. Nie zabrakło również ciekawostek zza kulis superprodukcji Warner Bros – wypowiedzi twórców filmów, projektantów strojów czy scenografii (m.in. Neala Adamsa, Geoffa Johnsa czy Christophera Nolana), które zaprezentowane zostały w formie materiałów audiowizualnych, odtwarzanych w specjalnie przygotowanych,

kameralnych pomieszczeniach, co pozwala osobom zainteresowanym techniczną stroną produkcji filmowych w spokoju zaznajomić się z tymi nagraniami.

Rysunek 2. Zdjęcie przedstawia motor Batmana z trylogii *Mroczny rycerz*. Autor: Anna Kuchta

Równie ciekawym doświadczeniem jest możliwość porównania estetyki superbohaterów z czasów pierwszych komiksów z tą, którą znamy z czasów współczesnych. Kolorowe – niemal wprost przeniesione z komiksu na ekran – stroje bohaterów z filmów Tima Burtona (na wystawie zaprezentowany został między innymi kostium Jokera, Pingwina, Kobiety-Kot) kontrastują z kostiumami, wykorzystywanymi w trylogii Nolana i późniejszej – posługującej się bardziej stonowaną kolorystyką – erze DC. Sama postać Batmana doczekała się już przecież kilku filmowych interpretacji, każda z nich zaś oddaje zmieniające się realia hollywoodzkich produkcji i oczekiwania widzów.

Świat DC charakteryzuje się dużą różnorodnością, a twórcy wystawy nie ograniczyli się jedynie do historii wydawnictwa DC Comics (choć oryginalnych plansz komiksowych na wystawie znajdziemy prawie 200). W prezentowanych zbiorach znajdują się także grafiki nawiązujące do produkcji Warner Bros. Animation czy też artefakty pochodzące z filmów WB, co na pewno nie ułatwiło organizacji przestrzeni – mimo to wystawa charakteryzuje się przejrzystym i intuicyjnym układem, w którym wielowątkowe historie superbohaterów współgrają ze sobą w harmonijny sposób. Każdy

Rysunek 3. Zdjęcie przedstawia jeden z kostiumów Jokera. Autor: Anna Kuchta

z najważniejszych bohaterów DC – jak Superman, Batman czy Wonder Woman – dostał w ramach wystawy swoją przestrzeń (znajdziemy tam szkice koncepcyjne – szczególnie ciekawe są te przedstawiające pomysły finalnie niewykorzystane w filmach – kostiumy, kadry z filmów, kultowe grafiki i rekwizyty, a także krótką historię bohatera), a elementy wystawy poświęcone pozostałym – pozytywnym lub negatywnym – bohaterom (Joker, Bane czy Mr. Freeze) ułożone zostały chronologicznie według dat premier filmów produkowanych przez Warner Bros. Swój kącik mają więc bohaterowie pierwszej serii cyklu przygód Batmana (znajdziemy tam m.in. kostium Robina czy Kobiety-Kot, a także ich antagonistów: Jokera czy Mr. Freeze’a),

a także protagoniści najnowszych produkcji Warner Bros: *Legionu samobójców* (*Suicide Squad*, 2016, reż. David Ayer) czy *Ligi Sprawiedliwości* (*Justice League*, 2017, reż. Zack Snyder).

Fani animowanych serii o Batmanie i przygodach Ligi Sprawiedliwości również znajdują coś dla siebie – storyboardy, szkice koncepcyjne, klatki itd. W dużej mierze są to szkice tworzone ręcznie w technice tuszowej oraz medium farb wodnych jak akwarele czy gwasz. Pokazują one pierwotne pomysły dotyczące tła dla postaci – takie jak koncepcje ulic, budynków czy elementów architektonicznych – oraz samych superbohaterów. Na szczególną uwagę zasługują drobiazgowo dopracowane szkice koncepcyjne pokazujące miasto Gotham, sprawiające wrażenie, że widz nie obserwuje tylko i wyłącznie przestrzeni miejskiej, ale ożywiony i niezbyt przyjazny żywy organizm. Najwięcej miejsca poświęcono serii *Batman. The Animated Series* (1992-95) – oprócz storyboardów na wystawie zaprezentowano również klatki z odcinków serialu.

W centralnym punkcie wystawy dominuje kilkumetrowa figura zamysłonego Batmana (w końcu to ten heros skończył w roku 2019 osiemdziesiąt lat) ukazana na tle połyskujących nietoperzy – kojarzy się z ikonicznym wyobrażeniem Batmana dumającego nad losami Gotham. Warto w tym miejscu dodać, że budynek łódzkiej elektrociepłowni przy ulicy Targowej, zmodernizowany i zrewitalizowany jako nowoczesne centrum wystawowe, doskonale wpisuje się swoim industrialnym klimatem w tematykę wystawy. Umiejętne zagospodarowanie przestrzeni, gra światła i cieni oraz odpowiednio dopasowane dekoracje i stojące w kolejnych alejkach figury bohaterów DC w różnorodnych kostiumach przywodzą na myśl atmosferę miasta Gotham (a fakt, że na wystawie znajdziemy także model *batpoda* i jaskini Batmana jedynie potęguje to wrażenie).

Rysunek 4. Zdjęcie przedstawia figurę zamyślonego Batmana znajdującą się w centralnej części wystawy. Autor: Anna Kuchta

Wspomnieć należy także o specyficznym polskim akcencie towarzyszącym wystawie – w specjalnie wydzielonym pomieszczeniu widzowie mogą zobaczyć okładki kultowych komiksów DC wystylizowane tak, aby przedstawiały polskie miasta. Oprócz Łodzi (Przemysław Truściński przedstawił spektakularne starcie Batmana i Jokera w – a jakże! – budynku Ec1), jest więc Warszawa (okładka autorstwa Tomasza Lareka z udziałem Batmana),

Kraków (na okładce projektu Zbigniewa Kasprzaka obserwujemy Kobię-Kot w Sukiennicach) czy Gdańsk (praca Marianny Strychowskiej ukazuje Aquamana przed Fontanną Neptuna). Owa oryginalna galeria towarzysząca wydarzeniu to inicjatywa wydawnictwa Egmont (Booklips 2019), które zwróciło się do uznanych polskich rysowników z prośbą o przygotowanie alternatywnych, limitowanych okładek komiksów DC z okazji 30. Międzynarodowego Festiwalu Komiksu i Gier w Łodzi (jego częścią jest także sama wystawa „Sztuka DC. Świt superbohaterów”).

Rysunek 5. Zdjęcie przedstawia okładkę projektu Zbigniewa Kasprzaka z motywem krakowskim. Autor: Anna Kuchta

Z wystawy można wyjść nie tylko ze wspomnieniami i fotografiami (wszystkie prezentowane artefakty można fotografować), ale także z pamiątkowymi gadżetami. Warto nadmienić, że wystawa została nominowana w konkursie „Energia Kultury 2019”, a także w konkursie „Plastry Kultury” w kategorii „Mainstream roku”. Dla wszystkich, którzy nie mogli udać się do Łodzi, dostępna jest aplikacja „Sztuka DC”, która przedstawia najważniejsze eksponaty towarzyszące wystawie.

Wystawa wpisuje się w rosnące zainteresowanie superbohaterami i komiksami. W pierwszej dziesiątce światowych blockbustów 2019 (The Numbers, b.d.) roku cztery filmy to historie mające swoje źródło w komiksie (*Avengers: Koniec gry* [*Avengers: Endgame*, reż. Anthony Russo, Joe Russo], *Spider-Man: Daleko od domu* [*Spider-Man: Far From Home*, reż. Jon Watts], *Kapitan Marvel* [*Captain Marvel*, reż. Anna Boden, Ryan Fleck], *Joker* [*Joker*, reż. Todd Phillips]). W samej Łodzi powstaje obecnie także Centrum Komiksu (z informacji uzyskanych na miejscu, 9 listopada 2019), którego otwarcie ma nastąpić w połowie 2020 roku.

Bibliografia

- Booklips. 2019. „Polscy artyści narysowali superbohaterów DC Comics na tle polskich miast”. Dostęp: 16.03.20. <http://booklips.pl/newsy/polscy-artysci-narysowali-superbohaterow-dc-comics-na-tle-polskich-miast/>.
- Ec1. 2019. „Ec1 ŁÓDŹ - Wystawa „Sztuka DC. Świt superbohaterów”. Dostęp: 15.11.19. <https://www.switsuperbohaterow.pl/>.
- Kwiatkowski, Krzysztof. 2019. „Łódź. Superbohaterowie w hali maszyn”. Dostęp: 16.03.20. <https://www.wprost.pl/prime-time/10271636/lodz-su-perbohaterowie-w-hali-maszyn.html>.
- The Numbers. b.d. „Top 2020 Movies at the Worldwide Box Office”. Dostęp: 16.03.20. <https://www.the-numbers.com/box-office-records/worldwide/all-movies/cumulative/released-in-2019>.

Nota o autorkach

Anna KUCHTA absolwentka Katedry Porównawczych Studiów Cywilizacji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o kulturze i religii (2019). Z jednej strony pasjonuje się Japonią – literaturą, kulturą popularną (w tej perspektywie bada powieść Genji Monogatari), przemianami społecznymi, z drugiej – kondycją kultury współczesnej, zagadnieniami post-pamięci i tożsamości kulturowej. Redaktorka Magazynu „Maska” i pisma „The Polish Journal of Aesthetics”, stypendystka SYLFF (The Ryochi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund).

E-MAIL: anna.kuchta@uj.edu.pl

Renata IWICKA absolwentka Instytutu Filologii Orientalnej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, specjalność japonistyka i sinologia. Doktor nauk humanistycznych w zakresie kulturoznawstwa. Zagadnienia badawcze koncentrują się wokół historii i kultury krajów Azji Wschodniej (zwłaszcza krajów Półwyspu Koreańskiego oraz Japonii), a także retoryki neonacjonalistycznej w Japonii.

E-MAIL: renata.iwicka@uj.edu.pl

